



Barraca 3 de Les Llobatonès

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Les Llobatonès
Emplaçament Camí de Cal Manel
Alçada: 350

Coordenades:

Latitud: 41.64429
Longitud: 1.90782
UTM Est (X): 409046
UTM Nord (Y): 4610859

Classificació

Número de fitxa 08179 - 153
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Modern Popular
Segle XVIII-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Observacions protecció: Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08178A00900009000000
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 04/05/2019 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada a mà esquerra del camí de Cal Manel, just quan aquest fa un revolt cap a la dreta, uns cent cinquanta metres abans d'arribar a la bifurcació que fa el camí per anar cap a Les Llobatonès. Es tracta d'una construcció aèria aïllada situada en un cap de feixa, de planta circular, que mesura 2,35 m de diàmetre interior. El paredat és irregular amb els muntants lleugerament carejats. La porta, orientada a l'est, mesura 1,46 m d'alçada per 0,70 m d'amplada màxima exterior i de 0,45 m a l'interior. Té una doble llinda, plana amb lleixa interior. El gruix dels murs és de 0,60 m. La coberta, de volta per aproximació de filades es conserva en bon estat i té una alçada màxima interior de 2,40 metres. Conserva bona part del recobriment de terra exterior amb una mica de substrat herbaci. Del voladís, que protegeix la corona de les filtracions d'aigua, en manca un parell de lloses just per sobre de la porta; la seva alçada en aquest indret és d'1,85 m. A l'interior, gairebé davant de la porta hi ha un doble tinell o cocó superposat molt ben executat. El primer d'ells, construït arran de terra mesura 0,40 m d'amplada per 0,30 m d'alçada per una fondària de 0,70m, mentre que el superior fa 0,34 m d'amplada per 0,40 m d'alçada per 0,50 m de fons. A ma dreta just per sota l'inici de la volta n'hi ha un altre (0,25 m per 0,25 m per 0,40 m respectivament). Té també una espitllera orientada al sud.

A la feixa situada per sobre mateix de la barraca hi ha un rasot i per sota arran de marge un altre, dels quals encara es poden veure les lloses de pedra que servien per a canalitzar l'aigua. No s'ha localitzat cap dipòsit o aljub on s'hauria pogut emmagatzemar, però l'abandonament de la terra i la pluja poden haver-lo colgat o embardissat.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca, amb el codi número 3312.

La barraca de pedra seca està en terres del mas de Les Ferreres.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrar el terreny i també en tines.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985)

gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.

RECALL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

